

SÚVAHA PODĽA US GAAP¹

Presentation of Balance Sheet according to US GAAP

Miriama Blahušiaková

Americké všeobecne uznávané účtovné zásady (*angl. US Generally Accepted Accounting Principles – US GAAP*) sú považované za celosvetovo uznávané účtovné normy, ktoré sa uplatňujú pri zostavovaní účtovnej závierky vo viacerých štátoch sveta.

Podľa US GAAP sa **súvaha** skúma z titulu hodnotenia likvidity spoločnosti, jej finančnej flexibility, schopnosti splácať dlhy v lehote splatnosti a distribuovať peňažné prostriedky investorom za účelom poskytovania akceptovateľnej úrovne návratnosti vložených prostriedkov.

Formát súvahy nie je stanovený žiadnym záväzným vyhlásením. Napriek tomu sa formát a prezentácia položiek súvahy vyvíjali ako dôsledok tradícií a v niektorých prípadoch prostredníctvom priemyselných skúseností.

Vo všeobecnosti sa používajú dva základné formáty súvahy, **bilančný formát** (*angl. the balanced format*) a menej používaný **kapitálový formát** (*angl. the equity format*). V bilančnom formáte súvahy sa suma hodnoty záväzkov a vlastného imania vykazuje na prednej strane súvahy, aby sa ukázala rovnosť medzi hodnotou majetku a hodnotou záväzkov a vlastného imania. V kapitálovom formáte súvahy sa vykazuje celková hodnota majetku, záväzkov a vlastného imania, ale nevykazuje sa žiadna suma, ktorá by zobrazovala rovnosť majetku a zdrojov majetku.

Tieto dva formáty súvahy môžu byť prezentované v dvoch formách, v **horizontálnej** (účtovnej) **forme** súvahy, v ktorej sa majetok vykazuje na ľavej strane a záväzky a vlastné imanie na pravej strane súvahy; a vo **vertikálnej forme**, ktorá je založená na prezentácii položiek zhora nadol.

V záhlaví súvahy sa vždy musia uvádzať tieto tri náležitosti:

1. obchodné meno podniku, ktorého finančná situácia sa bude v súvahe vykazovať,
2. názov výkazu (napr. súvaha, výkaz o finančnej situácii),
3. dátum, ku ktorému sa výkaz zostavuje (je to zvyčajne posledný deň účtovného obdobia).

Súvaha musí mať väčšinou rovnakú formu prezentácie v jednotlivých účtovných obdobiach s konzistentnou formou, terminológiou, úvodnou časťou, modelom kombinácie nevýznamných položiek a pod.

Napriek tomu, že súvaha prezentuje finančnú situáciu podniku v určitom časovom okamihu, neposkytuje informácie o hodnote samotného podniku v danom čase. Tento nedostatok pramení z toho, že:

- sa v nej nevykazujú položky, ktoré síce majú finančnú hodnotu, ale táto nemôže byť spoľahlivo stanovená, hoci sú s nimi spojené budúce peňažné toky, napr. ľudské zdroje, firemné tajomstvá, konkurenčné výhody, interne vytvorený goodwill, kvalifikovaná a vyškolená pracovná sila, a pod. V súčasnosti sa v súvahe vykazujú iba tie druhy majetku, ktoré boli získané v trhovej transakcii.

¹ Tento príspevok bol spracovaný ako jeden z výstupov výskumného projektu „Implementácia zmien v účtovnom a daňovom systéme po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie a do Eurozóny do výučby predmetov študijného programu Účtovníctvo“; registračné číslo KEGA č. 3/6243/08.

- veľa druhov majetku a záväzkov sa v súvahe vykazuje v historických cenách, ktoré sa používajú, nakoľko sú objektívne a je možné ich nezávisle overiť.
- väčšina záväzkov je oceňovaná súčasnou hodnotou peňažných tokov v čase, keď záväzok vznikol a nie na základe bežného trhového kurzu. Keď sa trhový kurz zvýši, zvýšenie hodnoty splatného záväzku oceneného fixnou úrokovou mierou, ktorá je nižšia ako trhová miera, nie je zohľadnené v súvahe.
- v nadväznosti na prezentáciu určitých druhov majetku a záväzkov, sa v súvahe ignoruje zmena hodnoty meny v čase.
- v mnohých prípadoch sa pri oceňovaní položiek vykazovaných v súvahe používajú odhady.

V nadväznosti na tieto skutočnosti, FASB presadzuje oceňovaciu veličinu fair value – objektívnu hodnotu ako relevantnú oceňovaciu veličinu pre položky vykazované v súvahe.

Základnými zložkami vykazovanými v súvahe sú majetok, záväzky a vlastné imanie.

Majetok je podľa US GAAP definovaný ako pravdepodobný budúci ekonomický úžitok získaný alebo kontrolovaný konkrétnou účtovnou jednotkou ako výsledok minulých transakcií alebo udalostí. Nasledujúce tri charakteristiky musia byť splnené, aby bola položka označená ako majetok²:

1. majetok musí prinášať budúci ekonomický úžitok, ktorý predstavuje budúci čistý peňažný tok,
2. účtovná jednotka je schopná tento úžitok prijať a zabrániť ďalším účtovným jednotkám získať tento úžitok,
3. udalosť, ktorá poskytuje účtovnej jednotke právo získať úžitok, sa stala.

Záväzok podľa US GAAP predstavuje pravdepodobnú budúcu stratu (zníženie) ekonomického úžitku vyplývajúcu zo súčasnej povinnosti konkrétnej účtovnej jednotky odovzdať majetok alebo poskytnúť službu iným účtovným jednotkám v budúcnosti ako výsledok minulej transakcie alebo udalosti. Aj v prípade záväzku sú stanovené tri kritériá, ktoré musia byť splnené, aby bola položka kvalifikovaná ako záväzok. Sú to:

1. záväzok vyžaduje od účtovnej jednotky vyrovnanie súčasnej povinnosti. Táto povinnosť bude vyrovnaná pravdepodobným budúcim presunom majetku v deň splatnosti záväzku, keď nastane stanovená udalosť alebo v stanovenej dobe,
2. tejto povinnosti sa nemožno vyhnúť,
3. udalosť, ktorej výsledkom je táto povinnosť, sa stala.

Záväzky sa vykazujú v súvahe, až kým účtovná jednotka nie je ďalej zodpovedná za ich vyrovnanie. Väčšina záväzkov je vyrovnaná odovzdaním majetku alebo vznikom iného záväzku. Avšak, niektoré záväzky jednoducho „vypršia“. Napr. záväzky zo záruky sú odhadom hodnoty tovaru, ktorý bude vrátený na opravu alebo výmenu, alebo dôjde k vráteniu peňazí nespokojnému zákazníkovi. Na konci doby splatnosti týchto záväzkov, je každý takýto zostávajúci záväzok jednoducho vylúčený zo súvahy.

Vlastné imanie je zostatkový podiel majetku podniku, ktorý zostane po odpočítaní záväzkov. V podnikateľskej účtovnej jednotke predstavuje vlastné imanie podiel vlastníkov. Vlastné imanie je možné zvýšiť investíciami vlastníkov a komplexným výsledkom, a je znižované o rozdelenia vlastníkom. Vzhľadom na to, že vlastné imanie je rozdielová veličina (je to vlastne čistá suma, ktorá zostane, keď majetok znížime o záväzky), je ovplyvnené

² EPSTEIN, B. J. – Nach, R. – Bragg, S. M.: *US GAAP 2006 Interpretation and Application of Generally Accepted Accounting Principles*. New Jersey : Wiley, 2006, s. 41.

všetkými transakciami a udalosťami, ktoré zvyšujú alebo znižujú majetok bez toho, aby sa zvyšovali alebo znižovali v tej istej miere záväzky.

Podľa US GAAP je bežné, že položky v súvahe sú vykazované v členení založenom na dĺžke **prevádzkového cyklu** účtovnej jednotky, t. j. v členení na obežný a neobežný majetok a záväzky. **Majetok** sa považuje za **obežný**, ak sa dá v primeranom rozsahu očakávať, že bude premenený na peňažné prostriedky, predaný alebo spotrebovaný v priebehu jedného roka alebo v priebehu jedného prevádzkového cyklu, podľa toho, čo trvá dlhšie. **Záväzky** sú klasifikované ako **obežné**, ak sa dá očakávať ich úhrada počas používania obežného majetku alebo vyvolávajú vznik iného obežného záväzku.

V súvahe zostavenej v súlade s US GAAP sa vykazuje obežný majetok pred neobežným majetkom a obežné záväzky pred neobežnými záväzkami. Položky vlastného imania sa vykazujú následne až po záväzkoch. Toto členenie majetku a záväzkov je členením založeným na vzťahu k prevádzkovému cyklu, ktoré sa pri konkrétnej prezentácii položky v súvahe kombinuje s hľadiskom likvidnosti majetku a záväzkov, čiže v súvahe zostavenej podľa US GAAP sa majetok aj zdroje majetku vykazujú v poradí od najlikvidnejšieho po najmenej likvidný.

US GAAP nestanovujú ani minimálny počet položiek, ktoré má súvaha obsahovať. Možnú reprezentatívnu klasifikáciu základných položiek, ktoré má súvaha obsahovať, uvádza nasledujúca schéma. Túto vertikálnu formu prezentácie využívajú v USA 2/3 účtovných jednotiek.

Schéma 9

Súvaha účtovnej jednotky podľa US GAAP³

Majetok
Obežný majetok
Dlhodobé investície
Pozemky, budovy a zariadenia
Nehmotný majetok
Ostatný majetok
<i>Majetok spolu</i>
Záväzky
Obežné záväzky
Neobežné záväzky
Ostatné záväzky
<i>Záväzky spolu</i>
Menšinový podiel
Vlastné imanie
Základné imanie
Dodatočný kapitál
Kumulované zisky
Zisky/straty (nevykazované vo výkaze ziskov a strát)
<i>Vlastné imanie spolu</i>
Vlastné imanie a záväzky spolu

Okrem členenia majetku v súvahe v závislosti od likvidnosti, môže byť majetok klasifikovaný napr. podľa typu alebo očakávanej funkcie v základných činnostiach alebo iných aktivitách podniku; napr. majetok držaný na predaj môže byť vykázaný oddelene od

³ KOVANICOVÁ, D.: *Finanční účetnictví. Světový koncept IFRS/IAS*. Praha : POLYGON, 2005, s. 347.

majetku využívaného vo výrobnom procese. Majetok môže byť tiež vykazovaný v nadväznosti na dôsledky pre finančnú flexibilitu podniku, či podľa oceňovacej základne, ktorá sa používa pre oceňovanie položiek a pod.

Abstrakt

Súvaha ako jedna zo súčastí účtovnej závierky poskytuje informácie o finančnej situácii účtovnej jednotky. Finančná situácia účtovnej jednotky je podmienená štruktúrou a zložením majetku, záväzkov a vlastného imania, ktoré sa v súvahe vykazujú. Forma, štruktúra a obsahová náplň súvahy závisia aj od právnych noriem, ktoré sa pri jej zostavovaní uplatňujú. Príspevok sa zaoberá požiadavkami na prezentáciu súvahy z hľadiska Amerických všeobecne uznávaných účtovných zásad – US GAAP.

Kľúčové slová: Súvaha, US GAAP, majetok, záväzky, vlastné imanie

Summary

The balance sheet as one of the components of the financial statements provides information about financial position of the accounting entity. The financial position is determined by structure and components of assets, liabilities and equity that are presented in the balance sheet. The form, structure and content of the balance sheet depend on legal standards applied at its presentation. The paper is concerned in requirements on presentation of the balance sheet as of the US GAAP point of view.

Key words: The balance sheet, US GAAP, assets, liabilities, equity

JEL klasifikácia: M41

Použitá literatúra

- [1] EPSTEIN, B. J. – Nach, R. – Bragg, S. M.: US GAAP 2006 Interpretation and Application of Generally Accepted Accounting Principles. New Jersey : Wiley, 2006.
- [2] EPSTEIN, B. J. – Nach, R. – Bragg, S. M.: US GAAP 2008 Interpretation and Application of Generally Accepted Accounting Principles. New Jersey : Wiley, 2008. CD – ROM.
- [3] KOVANICOVÁ, D.: Finanční účetnictví. Světový koncept IFRS/IAS. Praha : POLYGON, 2005.
- [4] www.fasb.org

Kontakt

Miriama Blahušiaková, Ing., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 779, miriama.blahusiakova@euba.sk